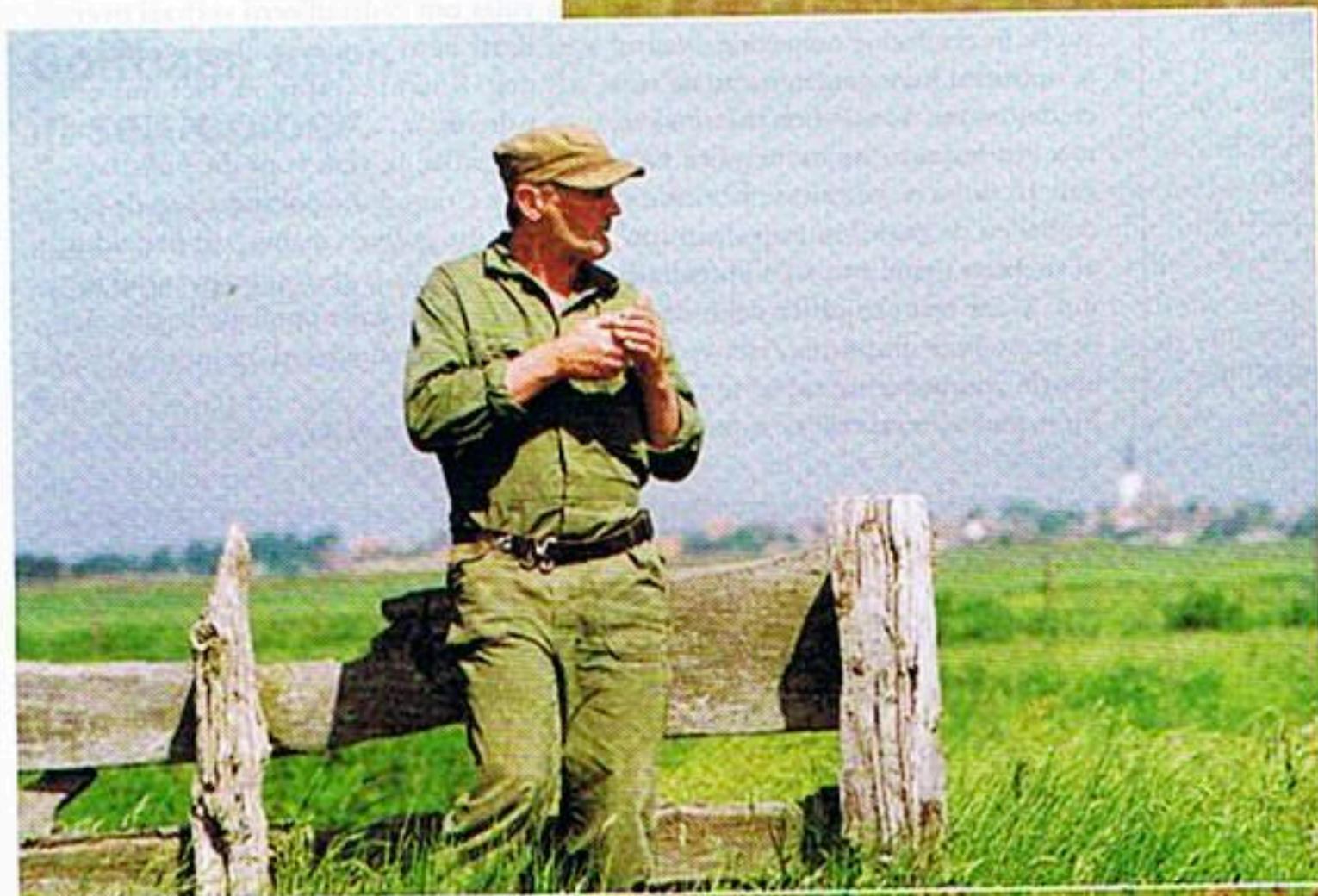

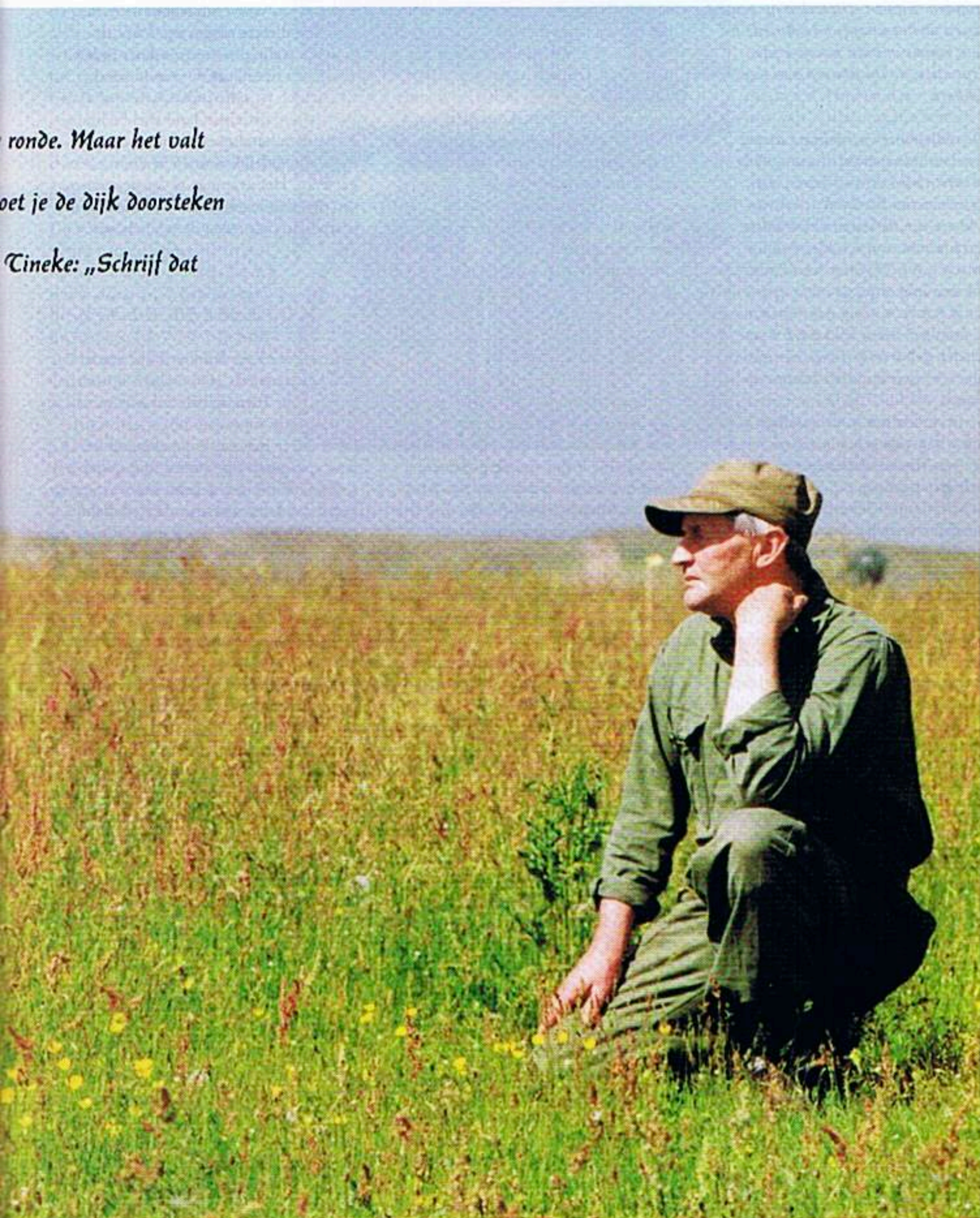
De eerlijke natuu

*Vele verhalen, het ene nog woester dan het andere, doen over he
allemaal wel mee: „Ach, als je echt terug wilt naar de natuur d
om Eierland weer onder water te laten lopen.” Hilariteit. Zijn v
maar niet op, want ze denken op Texel toch al dat-ie gek is!”*

van Kees Kikkert

ronde. Maar het valt
oet je de dijk doorsteken
Tineke: „Schrijf dat

An de zuidkant van Den Hoorn loopt de lange, kale, om het oneerbiedig te zeggen: saaie Watermolenweg. Maar plotseling is daar een oase van natuurlijke ruigte tussen gecultiveerde akkers en weidegronden. Kippen scharrelen op een erf, tussen de bosschages en het oude juthout rond een huis: boerderij De Kroontjes, de thuishaven van Kees Kikkert.

'De milieuboer', schampert menig Texelaar. Maar ook: afstammeling van de eerste Kikkert van Texel, 'De Kastelein van Eierland', neef van 'Piet Kikkert van de Sneeuwklakjes' en verre familie van schilder Paulus Potter: „Op 'De Stier' van Potter staat ook een kikkertje, ga maar eens kijken, dat is een verwijzing naar onze tak van de familie.” Kees Kikkert, 59 jaar geleden geboren te Texel, één van de ongeveer tweehonderd boeren op het eiland.

We bevinden ons in de gezellige aanbouw naast de grote boerderij, waar Kees en Tineke wonen „omdat het hier toch groot genoeg is.” Ze zijn net terug uit Schotland. Kikkert is een onvermoeibaar verteller die zelf duidelijk genoeg scheidt in zijn wedervaren. Waar leeft hij eigenlijk van? „Ha! Dat vraagt het hele eiland zich af. Van de lucht! In 1962 kwamen we hier vanuit Den Hoorn. En eigenlijk dachten we toen: wij horen hier niet. Dit terrein is van de vogels. Maar ik had de landbouwschool gedaan, was grootgebracht in de trant van: stilstand is achteruitgang, en de schoorsteen moest roken. Het waren de hoogtijdagen van DDT en andere bestrijdingsmiddelen, en ook wij bedreven de gangbare landbouw. Maar rond 1967 kwam de ommekeer. Ik las het boek *Dode lente* van Rachel Carlson, waarin de effecten van intensieve landbouw beschreven worden. De melkkoeien gingen weg en we namen schapen. Daarnaast gingen we suikerbieten en graan verbouwen. We hadden zo'n 250 schapen. Via de Waddenvereniging kregen we een lening om de schapen te gaan melken om kaas en kwark te produceren. Van biologisch-dynamisch gingen we over op ecologische bedrijfsvoering, want al die kruidenmengseltjes in de grond, dat zag ik nou ook weer niet zitten.”

Inmiddels zijn ook de schapen verdwenen. Kees kan er nog wel smakelijk

over vertellen: „Tegenwoordig let de Keuringsdienst van Waren hier alleen maar op de sterilisatie. Maar in Afrika laten ze koeien in de melk zeiken om de houdbaarheid te verhogen. Zo gebruikten wij die oude, houten kaasvaatjes, en kregen prompt diezelfde smaak als 30, 40 jaar daarvoor: door het met de hand melken, door de restmelk die je er zo uit kreeg, door het materiaal. Trouwens, dat zogenaamde Texelse schaap is nu helemaal doorgefokt; let maar op die korte nek waarmee ze nauwelijks kunnen drinken. En 's zomers staan ze onder zo'n oranje zeil te puffen in een weiland. In Schotland gebruiken ze Texelse rammen om te fokken. Hier zijn ze die aan het verknallen. Terwijl dit schaap van oorsprong een kruising met een Engels ras was.”

R U I G B E H E E R

Vorig jaar verbouwde hij zijn laatste gewassen en nu zit Kikkert voor vier jaar 'in de relatienota', wat inhoudt dat hij geld krijgt van de provincie voor het 'ruige beheer' van zijn landerijen. „Maar we hebben dan ook tien jaar lang zelf, zonder enige steun, natuurbescherming gepleegd.” Toch overheerst bij vele andere boeren onbegrip. „Al die boeren zitten maar naar mekaar te kijken. Ik voel me gewoon *boer*, geen agrariër of ondernemer.” In die laatste twee woorden klinkt onmiskenbare ironie door. „Ze zullen wel zeggen: die Kikkert is een rotzooitrappert. Maar rotzooi kan heel mooi zijn.” Vorig jaar bleek het ook officieel zijn vruchten af te werpen dat Kees zijn grond niet uitbuit. De provincie hield een zogeheten 'milieu-inventarisatie' op Texel. „Dan komt er een mannetje over je land dat precies telt wat er aan flora en fauna aanwezig is. En wat bleek nou? Onze zogenaamde slordigheid heeft wel geleid tot de hoogste waarden!”

R U I L V E R K A V E L I N G

Waarom zien zo weinig boeren dat liefde voor het land en een gezonde bedrijfsvoering best te combineren zijn? „Voor een deel zijn de opleidingen daar debet aan. We hebben hier studenten van de landbouwschool gehad, en die genoten van het land en de scha-

penhouderij. Maar op die scholen leren ze niets over zogenaamde alternatieve landbouw. Er is een ander soort agrariër opgestaan. Het gevoel voor de omgeving is verloren gegaan. In Den Hoorn zat een boer die tachtig werd en nog nooit op het strand was geweest: zo verweven waren mensen met hun directe omgeving. Vóór de ruilverkaveling fietste zo'n boer tijdens zijn leven twee keer de wereld rond. Maar toch was die ruilverkaveling omstreden: het eigen land was heilig. Er werden handtekeningen verzameld, maar uiteindelijk is in 1953 vóór gestemd. Het grappige is dat de mensen die toen tegen de ruilverkaveling waren, nu ook tegen de relatienota zijn.”

V U I L N I S B E L T

Natuurboer Kees Kikkert kijkt verder dan het eigen erf. „Hierachter ligt een vuilnisbelt. Toen de belt vol was werd er duur gras ingezaaid om er een soort duin van te maken. Er zou een dikke laag goed zand op komen, maar daar werd de hand mee gelicht: het was verkeerd zand, en veel te ondiep. Ik daar natuurlijk rondlopen met een duimstok, zo van: heren, dit lijkt mij toch niet diep genoeg hoor! Nu staat het ook daar vol met distels. Die vuilstort heeft het zoete milieu verpest. Er zat hier duinwater, een soort zoetwaterbel. Op die combinatie van zoet en zout water vind je de mooiste milieus. Lage duinvalleien zoals we die hier hebben zijn vóór mij heilig. Daar moet géén rotzooi heen. Ja, ik ben natuurlijk een soort luis in de pels van vele instanties. Dat heb ik mijn leven lang gehad. Maar ik probeer het algemeen belang te dienen. Kijk, de overheden denken al snel: wat weten die boerelullen er allemaal van? Maar wij weten alles uit de praktijk.”

D I S T E L O O R L O G

Een andere doorn in het oog van Kees is de ruim tachtig jaar oude distelverordening van de gemeente Texel, volgens welke distels verwijderd dienen te worden. Maar inmiddels zijn de inzichten over 'onkruid' veranderd. Op distels leven honderden insektesoorten. De verspreiding door de wind is gering, en inmiddels is bewezen dat ze verdwijnen als ze met rust gelaten wor-

den. In het Thijssejaar werd de distelverordening tegen Kikkert en zijn akkerdistels gebruikt. „Distels zijn heel belangrijk, Thijsse schreef er al over, maar hier zijn ze er bang voor. Vorig jaar werd ik door de gemeente aangeschreven, als enige, dat ik ze moest verwijderen. Anders zouden zij het op mijn kosten doen. Toen ben ik het eiland eens rond gegaan, en heb een lijstje gemaakt met plekken waar distels groeiden, meest gemeentegrond. Ik zei: er is sprake van rechtsongelijkheid. De volgende dag stonden mannetjes van de gemeente overal op het eiland die distels de nek om te draaien, ik heb me een breuk gelachen.” En lachend hij laat een foto zien van hemzelf in een Schots T-shirt met een enorme distel erop: „Daar is het bijna een heilige plant!”

„Al dat gekonkel kost me wel veel energie: ik moet regelmatig op mijn tenen lopen. Maar ja, dan ben je op je best.” De eeuwige strijd tegen de bureaucratie, de onwetendheid en de behoudzucht. Het is een mentaliteitskwesie, zo licht Kees toe. Hij kent geen angst voor veranderingen. Toch leeft Kees Kikkert ook van de strijd, de lol en de practical jokes: „Zoals toen er 's winters weer eens mariniers op oefening waren hier. Die moeten dan tijdens een weekje Texel kaartlezen enzo. Het was schemerig, bijna donker, het vroom dat het kraakte, zij liepen op de weg en ik door 't riet. Telkens hoorden ze het geluid dat ik op het ijs maakte, en dan stopten ze even: wat is dat toch voor geluid. Dan liepen ze door en dan liep ik ook weer door. En ze konden maar niet ontdekken waar dat raadselachtige geluid vandaan kwam.” Hij glundert nog bij de herinnering.

ROOFVOGELS

We besluiten eens op het land te gaan kijken. Over het erf stappend merkt hij op: „Ze zeggen: die Kikkert is een echte natuurboer ja, hij heeft een zootje kippen, die hakt-ie de kop af en gooit ze het land in voor de roofvogels. Volkomen uit de lucht gegrepen natuurlijk. In de buurt zeggen ze dat

alle katten bij ons vandaan komen. We hebben welgeteld één kat, maar ook veel muizen op het land. Daarom komen alle buurkatten naar ons terrein.”

Aan de overzijde van de Watermolenweg heeft Kees op een stukje land een plas gegraven. 'Alle boeren uit de omgeving verklaarden me voor gek: je gaat toch geen plas maken in goede landbouwgrond? Maar nu zie je hier langzaam weer de natuur in haar oorspronkelijke staat terugkeren. Dat vind ik prachtig.” Even verderop staat Kikkerts oude schapenboet, waar nu vogels nestelen. Hier laat hij zien wat hij met al dat gejutte hout doet. Rond de boet heeft hij een pittoresk hekwerk opgetrokken van de verweerde planken. Niet rechttoe, rechtaan, maar grillig, kriskras. Kees houdt niet van rechtlijnigheid. „Het moet ook niet te popperig worden hoor, maar zo ging dit vroeger ook.”

Door de woeste, aanwakkerende wind lopen we over zijn 35 hectaren. „Vroeger”, zegt hij, en we houden stil „hoorde je alleen dit.” Boven de wind uit klinken de vogelgeluiden: kluten, grutto's en vooral de tureluurs. Plotseling begrijp ik waar dat woord vandaan komt. „En het komt allemaal weer terug hoor, hier. Alleen de leeu-

werik is bijna weg. Maar de vogels zijn hier nog steeds nummer een.”

CREATIEF MAAIEN

De milieu-inspecteur heeft overal op het terrein stokjes geplaatst om de vele nesten te markeren. Hier en daar zie ik ook wat distels, maar alleen op recentelijk bewerkte stukken grond. De rest is inderdaad vanzelf verdwenen. Als we weer naar het lommer rond zijn erf koersen, mijmert Kikkert: „Ik voel me heel rijk hoor. Voor geen goud zou ik willen ruilen met de moderne agrariër in zijn Mercedes.” En weer klinkt die milde spot in zijn stem door. Een uit de kluiten gewassen kluut voert boven ons hoofd duikvluchten uit, zichzelf begeleidend met bloedstollende kreten.

Wanneer we bukken om wat klein groen te monsteren, scheert hij rakelings over ons heen.

Onverstoorbaar gaat Kees voort. „Zie je hoe het hier gemaaid is? Ja, we maaien het land nog wel eens hoor. Niet rechttoe, rechtaan, maar iets creatiever. Dit heeft mijn zoon gedaan. Ik zei: ga jij nou eens maaien, maar maak er iets moois van.” Inderdaad vallen allerhande geometrische en minder duidelijk definieerbare figuren op het land te ontwaren. En, weer op het erf: „We hebben nooit kunnen reizen. Nu kunnen we eindelijk naar Schotland, waar we slapen in jeugdherbergen. Hier zeggen ze dan: Kikkert is gevluht, zijn geld is op. Ach, dat hele Texelgevoel bestaat eigenlijk niet meer. Ik zal je zeggen: als wij daar boven in Schotland lopen, hebben we meer Texelgevoel dan hier.” Boven ons krijst nog steeds de kluut. En terwijl we afscheid nemen, zie ik plotseling dat Kees Kikkert, zoals een baas die op zijn hond is gaan lijken, zelf in het bezit is van een prachtige, Samuel Beckett-achtige vogelkop. Een grote, fladderige vogel in een groene overall, temidden van de rechtlijnige velden die zijn territorium omringen.

Joost Swanborn